

Kämpar mot språkmisshandeln

Det är uttryck som "Dala airport", som får blodtrycket att stiga hos medlemmarna i Nya tungomålgillet. Gillet, som är en riksförening, höll sitt första årsmöte i Kungssalen på Nyköpingshus på söndagen.

Föreningen föddes i Sörmland. Än så länge är också de flesta medlemmarna hemmahörande i Sörmland. Gillets målsättning är att bevara det svenska språket och i möjligaste mån skydda det från språkmisshandel, som "Dala airport" mitt bland kulturbärande masar och kullor.

Nya tungomålgillet har vuxit mycket snabbt. Det finns redan 250 medlemmar. En av de stora frågorna för denna riksförening är hur man ska fortsätta växa. Intresset för språkvård är uppenbarligen stort. Hur stor ska föreningen bli innan man bildar lokala avdelningar?

– Det är med språket som med vår gamla byggnadskultur, sa ordföranden Bernt Olsson. Vi har rivit det gamla och i stället skapat nybyggarsamhällen där man pratar svengelska. Han betonade dock att han inte har något emot engelska.

– Det är ett viktigt främmande språk. Men det är inte vårt andra språk. Jag blir upprörd när jag läser om engelskundervisning på lågstadiet. Barnen får lära sig rim och ramsor på engelska. De leker på eng-

Tungomålgilletts ordförande Bernt Olsson, riksspelman Christina Frohm, som lät tungomålgillet höra hur den sörmländska dialekten låter i folkmusiken och festföreläsaren, Birgitta Hylin.

elska. Skoldagen börjar och slutar med engelska. Då låter man verkligen engelska göra intrång på modersmålets område. Man gör det till ett andra språk, i stället för att låta det vara ett främmande språk.

□ Inget jämmer

Tungomålgillet säger sig dock inte vilja ägna sig åt jämmer och klagan. Man måste visa vad som går att göra i stället. Den framtida verksamheten diskuterades livligt.

– Varför inte ett diplom eller förtjänstecken till exempelvis det svenska dataföretag som lyckats skapa svenska ord till alla datorns kommandoknappar? Och skapa en återkommande utmärkelse.

En annan av medlemmarna ville inte bara uppmärksamma det positiva i vårt moderna språkbruk, utan även samla språkrodor från media och myndigheter och på ett vänligt men bestämt sätt tala om hur det borde heta.

Tungomålgillet har också prövat möjligheterna att få fungera som remissinstans, när företag och myndigheter ska döpa verksamheter eller produkter. Man försökte försiktigt med Eskilstuna kommun och företagsförening. Kommunen lär ha svarat vänligt på tungomålgilletts förslag, medan företagarna valt att inte yttra sig alls.

Tungomålgillet önskar, genom dylika aktioner, slippa produkter som "Rye flakes" på fru-

kostbordet när det egentligen handlar om goda rågflingor.

Folkloristen och Färöexperter Birgitta Hylin var festföreläsare i Kungssalen. Också hon gav exempel på språkmisshandel.

– "Jag läste häromdagen att svenska soldater ska sluta lukta dåligt. De ska få använda "All purpose lotion".

Hon behövde dock inte vänta länge på att få detta översatt.

– Smörjelse för alla tillfällen, konstaterade snabbt en gillesmedlem.

Birgitta Hylin är färöexpert. Hon berättade om ett hur ett litet folk, långt ute i Atlanten genom århundranden lyckats bevara sin fornnordiska dialekt.

– Det handlar om hur det fordnordiska språk utvandrar använde för 1100 år sedan levt kvar hos befolkningen, trots att danskarna länge förbjöd det.

– Färöingarna hade inget skriftspråk. Det dröjde länge innan de fick ett. Historien, sägner och sagor sattes på rim. Och man memorerade och sjöng. Hele folket sjöng sin historia genom 600 år. Det var färöingarnas sätt att skydda sitt språk mot danskan.

Bernt Olsson, Malmköping valdes till gilletts ordförande. I styrelsen ingår dessutom Christina Burbeck, Halla, Sören Olsson, Strängnäs, Anita Hedlund, Malmköping, Per Hjertzell, Eskilstuna, Claes Höök, Flen och Kerstin Pettersson, Strängnäs.

Lisbet Svedlind